

Szövetségi bevezetés

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 9:15; 12:1-3; 2Mózes 6:1-8; Ézsaiás 54:9; Jeremiás 31:33-34; Galata 3:6-9, 29

„Mostan azért ha figyelmesen hallgattok szavamra és megtartjátok az én szövetségemet, úgy ti lesztek nékem valamennyi nép közt az enyéim; mert enyim az egész föld” (2Móz 19:5).

A múlt heti tanulmányt az emberiség elbukásánál hagytuk abba, ami ős-szüleink bűnesete miatt következett be. Ezen a héten röviden áttekintjük az egész negyedév témáját. Egy-egy nap az első szövetségekkel foglalkozunk, amelyekben mindig az igazi szövetség jelenvaló igazsága mutatkozott meg, azé, ami a Golgotán emelkedett törvényerőre, Jézus vére által és amelybe keresztényként lépünk Urunkkal.

Azzal a szövetséggel kezdünk, amit Isten Noéval kötött, hogy megvédje őt és a családját a pusztulástól. Azután rátérünk az ábrahámi szövetségre, ami mindannyiunk számára ígéretekben gazdag. Utána következik a Sínainál kötött szövetség és annak a fontossága, amit Isten ott jelentett ki. Végül pedig tanulmányozzuk az új szövetséget, amelyre az előzőek mind előre mutattak. E témákat most csak röviden nézzük át, de a következő hetek során természetesen mélyebben fogjuk vizsgálni azokat.

HETI ÁTTEKINTÉS: Mit jelent a *szövetség* szó? Milyen alkotóelemei vannak a szövetségnek? Mi szerepelt abban, amit Isten Noéval kötött? Milyen reménységet kínál az ábrahámi szövetség? A szövetség emberi oldalán mi a hit és a cselekedetek szerepe? A szövetség pusztán egy megállapodás volna, vagy kapcsolati vonatkozásai is vannak? Mi a lényege az „új szövetségnek”?

SZÖVETSÉGI ALAPOK

„És megkötöm az én szövetségemet énközöttem és teközötted: és felette igen megsokasítlak téged” (1Móz 17:2).

„A *berith* héber szót úgy fordítják, hogy »szövetség«, és az Ószövetségben kétszáznyolcvanhét alkalommal fordul elő. Fordíthatjuk még úgy is, hogy »testamentum« vagy »végakarát«. A szó eredete nem tisztázott, de arra utal, hogy »két felet összeköt«. Különféle kötelmekre is vonatkozhatott, akár emberek között, akár Isten és ember között. Általánosságban emberek közötti megállapodás esetében használták, de létezett kifejezetten vallási jelentése is, az Isten és ember közötti szövetség esetében. A vallási értelmezés valójában egy metafora volt a hétköznapi jelentés alapján, csak mélyebb értelemben” (Arthur Thompson: „*Covenant (OT)*”. *The International Standard Bible Encyclopedia*. 1. köt. Grand Rapids, MI., 1979, William B. Eerdmans Publishing Company, 790. o.).

A házassági szövetségekötéshez hasonlóan a bibliai szövetség meghatározza egyrészt a *kapcsolatot*, másrészt a *rendelkezést*. A rendelkezés oldalról ezek az alapvető elemei a bibliai szövetségnek:

Isten esküvel erősítette meg a szövetségi *ígéreteket* (Gal 3:16; Zsid 6:13, 17).

Szövetségi köteleesség Istennek a Tízparancsolatban kifejtett akarata iránti engedelmség (5Móz 4:13).

Az Istennel kötött szövetség kötelességének végeredményben Krisztus és a megváltási terv *eszköze* által lehet eleget tenni (Ézs 42:1, 6).

Nézzük meg az imént felsorolt három elemet (Isten ígéretei, a mi engedelmségünk és a megváltási terv)! Hogyan mutatkoznak meg ezek a tényezők a saját hitéletünkben? Írjuk le ezt egy bekezdésnyi részben!

Az Ószövetségben a nép az előképek áldozati rendszere által ismerhette meg az egész megváltási tervet. A pátriárkák és Izrael népe a szimbólumokból tanulta meg az eljövendő Megváltóba vetett hit gyakorlását. A különböző rítusokat követve a bűnbánó hívó bűnbocsánatot nyerhetett és megszabadulhatott a bűn terhétől. A szövetség áldásaiban így részesülhettek, ezáltal folytatódhatott a lelki növekedés – Isten képének helyreállítása az ember életében –, még ha az emberek nem is tudtak eleget tenni a megállapodás rájuk eső részének.

SZÖVETSÉG NOÉVAL

„De teveled szövetséget kötök, és bemégy a bárkába, te és a te fiaid, feleséged és a te fiaidnak feleségei teveled” (1Móz 6:18).

Az imént idézett versben tűnik fel a *szövetség* szó először a Bibliában. Amint a szöveggörnyezetéből kiderül, Isten éppen ekkor közölte Noéval, hogy eldöntötte: elpusztítja a földet a bűn rohamos és folyamatos terjedése miatt. A pusztulás világszéles özönvíz formájában következik be, Isten azonban nem mond le egészen az általa megteremtett bolygóról. Továbbra is felkínálja a szövetségi kapcsolatot, amit a bűneset után indított be. Az isteni „én” a garanciája Noé biztonságának, Ő, aki szövetséget ajánl. A szövetséget megtartó Isten, az Úr megígérte, hogy megvédi a család tagjait, akik készek elkötelezett kapcsolatban maradni vele, amiből engedelmesség következik.

Vajon a Noéval kötött szövetség csak egyoldalú volt? Ne feledjük, hogy a szövetség gondolata több felet feltételez! Noénak volt tennivalója ennek értelmében? A kérdésre adott válaszból mi a tanulság?

Isten közölte Noéval, hogy özönvíz lesz, a világ elpusztul, de vele szövetséget köt, amelyben megígéri: őt és a családját megmenti. Igen sok forgott kockán, mert ha nem tesz eleget ígéretének, akkor Noé csinálhatott volna bármit, mindenki mással együtt őt is elsöpri az áradat.

Isten kijelentette, hogy „szövetséget” köt Noéval. Maga a szó arra utal, hogy valaki tiszteletben akarja tartani, amit megígért. Itt nem egy szertelen ötletéről van szó, mert ez a szó elkötelezettséget fejez ki. Tegyük fel, hogy az Úr elmondja Noénak: „Nézd, a világnak rettenetes özönvíz vet majd véget, amiből talán megmentelek, de az is lehet, hogy nem. Közben tedd meg ezt és ezt és ezt, aztán majd meglátjuk, mi lesz, de semmit nem garantálok.” Efféle közlésekből aligha következne olyan bizonyosság és ígéret, mint amit maga a *szövetség* szó kifejez.

Némelyek úgy képzelik, hogy Noé korában az özönvíz nem terjedt ki az egész világra, csak egy helyi áradás volt. Ha így lett volna, akkor minden árvíz (ilyesmi pedig állandóan történik) annak az ígéretnek a megszegését jelentené, ami 1Móz 9:15 versében hangzott el (lásd még Ézs 54:9). Viszont nem következett be újabb, az egész világra kiterjedő áradás, ami Isten szövetségi ígéretének érvényességét bizonyítja. Ezek szerint tehát mennyire bízhatunk Isten ígéreteiben?

SZÖVETSÉG ÁBRÁMMAL

„És megáldom azokat, akik téged áldanak, és aki téged átkoz, megátkozom azt: és megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei” (1Móz 12:3).

Olvassuk el 1Móz 12:1-3 verseit! Soroljuk fel, hogy mi mindent ígért meg Isten Ábrámnak!

Figyeljük meg, Isten ezt mondja Ábrámnak az ígéretek között: „megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei” (1Móz 12:3). Mit jelent ez? Hogyan nyert áldást Ábrám által a föld minden nemzetsége? Lásd Gal 3:6-9! Hogyan láthatjuk ebben a korábbi kijelentésben azt az ígéretet, hogy Jézus a Messiás? Lásd még Gal 3:29!

Ábrámnak adott első, lejegyzett kinyilatkoztatásában Isten azt ígérte, hogy szoros és tartós kapcsolatba lép vele, már mielőtt a szövetségekötésre vonatkozó kifejezéseket használta volna. A szövetségre tett közvetlen utalás később következett (1Móz 15:4-21; 17:1-14). Akkor az Isten és ember közötti jelentőségteljes kapcsolatot ajánlotta fel az Úr. 1Móz 12:1-3 verseiben több ízben is megemlíti, hogy Ő mit fog tenni, ezzel is az ajánlata mértékére, hatalmas voltára utal.

Ábrám egy egyszerű parancsot kapott, ami próba volt számára: „Eredj ki!” Ennek ő hittel engedelmeskedett (Zsid 11:8), de nem azért, hogy kiváltsa a beígért áldásokat. Az engedelmissége a hitéből fakadó válasz volt arra a szeretetteljes kapcsolatra, amit *Isten* kívánt létrehozni vele. Más szóval, Ábrám már hitt Istenben, bízott benne, hitt az ígéreteiben. Ennek így kellett lennie, máskülönben nem hagyta volna hátra a családját és ősei földjét, hogy ismeretlen tájakra induljon. Engedelmissége bemutatta a hitét embereknek és angyaloknak egyaránt.

Ábrám már akkor kifejezésre juttatta a hit és a cselekedetek közötti fontos kapcsolatot. Hit által üdvözülünk, a hitünkben pedig engedelmes cselekedetek következnek. Először jön a megváltás ígérete, azt követik a tettek. Engedelmisség nélkül nem létezhet szövetségi közösség és áldás, az engedelmisség a hit válasza arra, amit Isten már megtett. Az ilyen hit mutatja be azt az elvet, amit 1Jn 4:19 versében találunk: „*Mi azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket*” (1Jn 4:19, RÚF).

Olvassuk el 1Móz 15:6 versét! Hogyan mutat rá többféleképpen is minden szövetségi kapcsolat alapjára? Miért ez az áldás a legfontosabb minden között?

A MÓZESSEL KÖTÖTT SZÖVETSÉG

Olvassuk el 2Móz 6:1-8 szakaszát, majd válaszoljunk az alábbi kérdésekre!

1. Milyen szövetségre utalt Isten? Lásd 1Móz 12:1-3!
2. Hogyan tekinthető a kivonulás a szövetségi ígéret teljesítésének?
3. Milyen párhuzamok fedezhetők fel abban, amit Isten itt ígért a népnek és amit Noénak mondott az özönvíz előtt?

A kivonulás után, a Sínainál Izrael népe a szolgaságból való megszabadítás összefüggésében (2Móz 20:2) lépett a szövetségbe. Ebben benne foglaltatott, hogy milyen áldozatot rendelt el Isten az engesztelésért és a bűnbocsánatért. Ezért a többihez hasonlóan ez is a kegyelem szövetsége volt: Isten ki-terjesztette kegyelmét a népére.

Ez a szövetség többféleképpen is megerősítette az Ábrahámmal kötött szövetség hangsúlyos pontjait:

Isten különleges kapcsolatba lép a néppel (vö. 1Móz 17:7-8; 2Móz 19:5-6).

Nagy néppé lesznek (vö. 1Móz 12:2; 2Móz 19:6).

Szükséges az engedelmesség (vö. 1Móz 17:9-14; 22:16-18; 2Móz 19:5).

„Figyeljük meg itt a sorrendet! Először az Úr *megmenti* Izraelt, majd átadja nekik törvényét, hogy *megtartás* azt. Ugyanez a sorrend igaz az evangéliumra is. Krisztus először megszabadít a bűntől (lásd Jn 1:29; 1Kor 15:3;

Gal 1:4), majd élővé teszi bennünk a törvényét (Róm 4:25; 8:1-3; Gal 2:20; 1Pt 2:24)” (*The SDA Bible Commentary*. 1. köt. 602. o.).

Olvassuk el 2Móz 6:7 versét! Mi emelkedik ki leginkább az első részében, amikor az Úr azt mondja Izraelnek, hogy az Ő népe lesznek, Ő pedig az Istenünk? Figyeljük meg itt a dinamikát: valamivé lesz a nép az Úr számára, Isten pedig az ő számukra. Az Úr különleges módon akar viszonyulni hozzájuk, de azt is megkívánja, hogy a nép is úgy viszonyuljon hozzá. Vajon nem ilyen kapcsolatot szeretne velünk ma is? 2Móz 6:7 versének első része tükrözi-e az Úrral való személyes kapcsolatunkat, vagy csupán a nevünk szerepel az egyházi nyilvántartásban? Ha igennel feleltünk a kérdés első felére, indokoljuk meg a válaszunkat!

ÚJ SZÖVETSÉG (JER 31:31-33)

Ezekben a versekben találjuk az első ószövetségi utalást az „új szövetség-re”, méghozzá abban az összefüggésben, hogy Izrael visszatér a fogságból. Szó esik az Istentől jövő áldásokról. Itt szintén az a helyzet, mint a többi esetben, hogy Isten kezdeményezi a szövetségekötést, és Ő is teljesíti be kegyelméből.

Figyeljük meg a szakasz nyelvezetét! Isten a népe férjeként utal önmagára, arról beszél, hogy a szívükbe írja törvényét. Az ábrahámi szövetség szó-készletével mondja el, hogy az Istenük lesz, ők pedig a népe. Tehát a szövetség ebben az esetben sem csupán törvényerejű megállapodás, mint amilyeneket ma kötnek a bíróságokon, hanem ennél többet érint.

Olvassuk el Jer 31:33 versét, majd hasonlítsuk össze 2Móz 6:7 versével, ami az Izraellel kötött szövetség egy elemét részletezi! Melyik tehát ez a meghatározó rész? Mi Isten terve a népével?

Olvassuk el Jer 31:34 versét, majd vessük össze Jn 17:3 versével! Mit tesz az Úr, amivel megteremti e kapcsolat alapját?

Jer 31:31-34 szakaszában láthatjuk a kegyelem és az engedelmesség elemeit is, éppen úgy, mint a korábbi szövetségek esetében. Isten hajlandó megbocsátani a bűneiket, kapcsolatba fog lépni velük és kegyelmét árasztja az életükre. Ennek következményeként a nép egyszerűen engedelmeskedik neki, nem csupán rutinszerűen, gépiesen, hanem kifejezetten azért, mert megismerték az Urat, szeretik és szolgálni akarják. Így foglalható össze annak a lényege, hogy milyen szövetségi kapcsolatot keres népével az Úr.

Hogyan érthetjük azt, hogy Isten a szívünkbe írja törvényét? Arra utalna ez, hogy a törvény szubjektív, személyes módon értelmezhető, a szívünk egyéni tulajdonságai szerint lehet magyarázni és alkalmazni? Vagy valami másról van szó? Ha igen, akkor miről?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „Ábrahám Kánaánban” c. fejezetből 100-106. o.; *Próféták és királyok*. Budapest, 1995, Advent Kiadó, „Prófétai eligazítás a válságban” c. fejezetből 353-354. o.

„A szolgálatra szólító iga Isten törvénye. Az Édenben kinyilatkoztatott, a Sínaihegyen kihirdetett és az új szövetségben a szívbe írt nagy szeretettörvény az, ami az emberi munkást Jézus akaratához köti. Ha saját elgondolásainkra hagyatkozunk, saját akaratunk után mennénk, Sátán uszályába sodródnánk, felvennénk jellemvonásait. Ezért Isten körülhatárol minket akaratával, amely nagy, nemes és felemelő. Arra vágyik, hogy türelmesen és bölcsen vállaljuk a szolgálat kötelességét. A szolgálat igáját maga Krisztus hordozta emberként. Így szólt: *»Hogy teljesítem a te akaratodat; ezt kedvelem, én Istenem, a te törvényed keblem közepette van«* (Zsolt 40:9). *»Azért szállottam le a mennyből, hogy ne a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki elküldött engem«* (Jn 6:38). Az Isten iránti szeretet, az Ő dicsőségéért érzett buzgalom, a bukott emberiség szeretete hozta Jézust a földre szenvedni és meghalni. Ez volt életének irányító ereje. Ezt az elvet akarja velünk elfogadtatni” (Ellen G. White: *Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó, 272-273. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Istennek a Noéval, Ábrámmal, Mózással és velünk kötött szövetsége az Ádámmal való szövetség folytatásának tekinthető, vagy egészen új dolog? Vö. 1Móz 3:15, 22:18 és Gal 3:8, 16 verseit!
- 2) Miért olyan fontos a szövetség személyes, kapcsolati oldala? Más szóval: lehet törvényes szerződést, „szövetséget” kötni valakivel anélkül is, hogy szoros, személyes kapcsolat lenne a felek között. Ám az Úr nem efféle megállapodásra törekszik, amikor szövetségre kíván lépni népével. Mi ennek az oka? Beszéljük meg!
- 3) A házasság milyen szempontból jó hasonlat a szövetségre? Milyen tekintetben nem megfelelő példa ez a szövetség bemutatására?

ÖSSZEFOGLALÁS: A bűn betörése miatt megromlott az a kapcsolat, amit a Teremtő eredetileg kialakított az emberiséggel, öszsüleinkkel, a törvény által azonban újból meg akarja alapozni ezt a szeretetteljes viszonyt. A szövetség jelöli egyrészt az Isten és közöttünk lévő elkötelezett kapcsolatot (hasonlóan a házassági kötelékhez), másrészt azt, ahogyan megvált bennünket és megbékéltet az Alkotóval. Isten a hatalmas szeretete készíti arra, hogy szövetséges kapcsolatot kezdeményezzen velünk. Kegyelmeiből fakadó ígéreteivel és kegyelmes tetteivel fogadja, hogy egységre lép velünk.

HÉZSER ZOLTÁN:
A FELFELÉ VIVŐ UTAK

Akik mindig az útra néznek,
sohasem látnak csillagot,
csak rögöt, sarat, port – és sok-sok
egymásra tipró lábnyomot.

Akik mindig az utat nézik,
örömük sohasem lehet:
nem látnak messze biztató célt,
csak a napi kis terheket.

A csillagokra fel kell nézni,
és csüggedezni nem szabad,
ha nehezek és küzdelmesek
a felfelé vivő utak!